

1. Голиков Е.А. Маркетинг и логистика. М., 1999. 2. Дойль П. Маркетинг, ориентированный на стоимость. СПб., 2001. 3. Ленсколд Дж. Рентабельность инвестиций в маркетинг. Методы повышения прибыльности маркетинговых компаний. СПб., 2005. 4. Саттон Д., Кляйн Т. Новая наука маркетинга. СПб., 2004. 5. Чухрай Н., Патора Р. Товарна інноваційна політика: управління інноваціями на підприємстві. К., 2006.

УДК 332.133.6:658.7 (477.83)

Л. Т. Шевчук, М. В. Гомонай-Стрижко

**РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ДЕЯКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ПРОМИСЛОВИХ УТВОРЕНЬ ЛЬВОВА В ЛОГІСТИЧНІ ЦЕНТРИ:
АКТУАЛЬНІСТЬ І ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ**

Акцентується увага на актуальності реструктуризації територіальних промислових утворень великих міст України в новітні форми продуктивних сил. Обґрунтовуються можливості, принципи і завдання реструктуризації деяких територіальних промислових утворень Львова в логістичні центри.

Attention is accented on actuality of restructuring of territorial industrial formations of cities of Ukraine in the newest forms of productive forces. Possibilities, principles and tasks of restructuring of some territorial industrial formations of city of Lvov, are grounded in logistic centers.

Сьогодні надзвичайно актуалізувалося завдання реструктуризації територіальних промислових утворень великих міст України в новітні форми продуктивних сил. І це не дивно. Адже саме у великих містах концентрується значна частка промислової діяльності, від ефективності функціонування якої залежить соціально-економічне зростання не тільки великих міст, але й країни в цілому. Особливий інтерес викликає виявлення можливостей реструктуризації деяких територіальних промислових утворень великих міст в логістичні центри. Зарубіжний досвід засвідчує, що розвинена мережа логістичних центрів країни виступає потужним фактором розвитку практично всіх видів економічної діяльності. Вирішення такого завдання особливо актуальне для Львова — великого міста в західних областях нашої держави, що наближається до мільйонного рубежу і виступає першим потужним економічним центром на прикордонних територіях, які прилягають до кордону з Європейським Союзом. Зазначимо, що у Львові є територіальні промислові утворення, які можуть бути трансформовані в логістичні центри. Серед них передусім слід звернути увагу на колишні промзону «Сигнівка» і Північно-Східний промрайон.

Реструктуризація територіальних промислових утворень великого міста — це не тільки зміна організаційної та галузевої структури господарюючих суб'єктів, що входять до їх складу, чи стилю управління ними, але й трансформація глибинних процесів господарювання в новітні економічні процеси, а саме

роздержавлення, приватизація, реконструкція, децентралізація управління, зміна структури об'єднань, інновації в сфері виробництва та збуту продукції, менеджменту, маркетингу, модернізації техніки і технології, розвиток конкурентоспроможності. Найважливішою проблемою, що виникає при цьому, є теоретичне обґрунтування механізму здійснення структурних (організаційних, економічних, правових тощо) змін, що бачаться нами як сутність реструктуризації.

На нашу думку, при визначенні сутності реструктуризації виробництва на рівні промислових утворень міста необхідно виходити з того, що промисловість є складною організаційно-економічною системою, котра складається з низки підсистем: ресурсної, технічної, продукційної, зовнішньоторговельної тощо. Нами пропонується розглядати реструктуризацію на рівні промислових вузлів міста насамперед як прогресивні зміни в структурі формуючих їх підсистем, що здійснюються за допомогою ряду організаційно-економічних, правових і технічних заходів, спрямованих на зростання виробництва продукції, підвищення ефективності і конкурентоспроможності. Вважаємо, що саме таке трактування реструктуризації та механізмів її забезпечення дозволяє найбільш глибоко розкрити її сутність та економічні, соціальні й екологічні проблеми, які виникають при реалізації. Саме таке визначення має велике значення при аналізі структурних змін, що відбуваються в промислових утвореннях міста, їх оцінці та ефективності тих чи інших заходів.

Разом з тим, реструктуризація на рівні промислових вузлів має свої специфічні особливості, систематизація, виявлення й урахування яких при формуванні та реалізації удосконаленого механізму реструктуризації промислових територіальних утворень міста сприятиме трансформації промислових вузлів в ефективну та плідну діяльність нової форми об'єднань. Таким чином, у наш час конче потрібно узагальнити і розвинути теоретичні положення та розробити заходи в структурі механізму реструктуризації для обґрунтування перетворення окремих територіальних промислових утворень міста в логістичні центри й інші новітні форми продуктивних сил.

Нашими дослідженнями встановлено, що колишню промзону «Сигнівка» можна найближчим часом трансформувати в сучасний логістичний центр. Завдяки своєму вигідному географічному розташуванню в структурі Львова саме ця форма продуктивних сил змогла б відіграти значну роль в європейській транспортній інфраструктурі. Низка складів і транспортних підприємств стали б ядром цього логістичного центру. Зазначимо, що обробка, збереження, упакування і розпакування, подача матеріалів до виробника, а готової продукції до споживача займають дедалі більшу частку в сучасному виробництві. Будь-які затримки в цих процесах призводять не тільки до дорожчання продукції, але й дуже часто до великих збитків. Ось чому так важливо мати інформацію про весь процес виробництва — від первинного постачальника до кінцевого споживача, включаючи проміжні етапи — та використовувати її для регулювання виробничого процесу. А це і є головним завданням логістичного центру.

Безумовно, при перебудові колишньої промзони «Сигнівка» в логістичний центр (історичну назву нової форми продуктивних сил можна було б зберегти) надзвичайно важливо використати найсучасніші надбання логістики — порівняно молоді, але надзвичайно важливі для розвитку сучасної економіки загалом наукової дисципліни про раціональне управління рухом матеріальних потоків у сфері обслуговування й у виробництві. У наш час логістика структурується на закупівельну або постачальницьку, логістику виробничих процесів, збутову або розподільну, транспортну, інформаційну або комп'ютерну і т.п. Знання цих підгалузей наукових знань важливо застосувати при формуванні логістичного центру «Сигнівка» хоча б тому, що в складі колишньої промзони була значна кількість підприємств з такими функціями, як постачальницька, транспортна, інформаційна тощо. Завдання логістичного центру полягатиме в інтеграції названих функцій для скорочення витрат часу і ресурсів шляхом оптимального наскрізного управління матеріальними й інформаційними потоками.

Грецьке за походженням слово *логістика* (мистецтво враховувати) — вживалося в мовах багатьох народів (*logistic* — англ., *logistik* — нім., *logistique* — франц., *logistica* — італ. і т.д.) протягом тривалого часу в різних контекстах. Але лише в 60-х роках ХХ ст. було розроблено принципи «мистецтва враховувати», тобто логістики для системи постачання різних сфер економічної діяльності (наприклад, армії, промисловості, будівництва тощо) деяких країн Західної Європи. Інтенсивний розвиток логістики в невійськовій галузі пов'язується з енергетичною кризою початку 70-х років. Саме тоді спеціалісти звернулися до логістики як однієї з ефективних форм інтеграції виробництва, транспортування, розподілу і збуту товарів із широким залученням сучасних технічних засобів [2].

У березні 1974 року в Берліні відбувся Перший європейський конгрес з логістики, де було уточнено її суть: логістика — це наука про планування, управління та контроль за рухом матеріальних інформаційних і фінансових ресурсів у різноманітних системах. Ось чому так важливо використати теоретичні знання і прикладні рекомендації логістики при формуванні перспектив розвитку логістичного центру «Сигнівка». Для цього слід залучити найкращих спеціалістів у сфері логістики, яких не вистачає не тільки в Україні, але й у багатьох країнах світу.

В основі концепції перебудови промзони «Сигнівка» в логістичний вузол мають лежати принципи, які розроблені сучасними логістиками й ефективно впроваджуються в життя в процесі раціоналізації господарської діяльності шляхом оптимізації поточкових процесів. Найважливішими з них є:

1. Реалізація принципу системного підходу. Оптимізація матеріального потоку можлива в межах одного підприємства або його підрозділу. Однак максимальний ефект можна одержати, лише оптимізуючи або сукупний матеріальний потік протягом процесу передачі від первинного джерела сировини до кінцевого споживача, або окремі значні його ділянки. При

цьому всі ланки ланцюга повинні працювати як єдиний злагоджений механізм. Для вирішення такого завдання необхідно із системних позицій підходити до вибору техніки, проектування взаємопов'язаних технологічних процесів на різних ділянках руху матеріалів і до інших питань, що стосуються організації матеріальних потоків.

2. Використання устаткування, що відповідає конкретним умовам. Оптимізація потокових процесів за рахунок використання устаткування, що відповідає конкретним умовам роботи, можлива лише при випуску і масовому використанні широкої номенклатури різноманітних засобів виробництва.

3. Забезпечення гуманізації технологічних процесів, створення сучасних умов праці. Одним з елементів логістичних систем є кадри, здатні з необхідним ступенем відповідальності виконувати свої функції. Логістичний підхід, підсилюючи суспільну значимість діяльності в сфері керування матеріальними потоками, створює об'єктивні передумови для залучення в галузь кадрів, що володіють більш високим трудовим потенціалом.

4. Здійснення обліку логістичних витрат протягом усього логістичного ланцюга. Одним з основних завдань логістики є мінімізація витрат по доведенню матеріального потоку від первинного джерела сировини до кінцевого споживання. Вирішення його можливе лише за умови, якщо система обліку витрат виробництва і звертання дозволяє виділяти витрати на логістику. Таким чином, з'являється важливий критерій вибору оптимального варіанта логістичної системи — мінімум сукупних витрат протягом усього логістичного ланцюга.

5. Розвиток послуг сервісу на сучасному рівні. Сьогодні можливості різкого підвищення якості більшості виробленої продукції об'єктивно обмежені. Тому все більше підприємств звертається до логістичного сервісу як до засобу підвищення конкурентоздатності.

6. Розвивати здатність логістичних систем до адаптації в умовах невизначеності навколишнього середовища. Поява великої кількості різноманітних товарів і послуг підвищує ступінь невизначеності попиту на них, обумовлює різкі коливання якісних і кількісних характеристик матеріальних потоків, що проходять через логістичні системи. В цих умовах здатність логістичних систем адаптуватися до змін зовнішнього середовища є істотним чинником стійкого положення на ринку [1].

Крім вищезазначених принципів, досить вагомим є ще один, який у науковій літературі формулюється як «обслуговування клієнтури за програмою «Точно в термін» (при далеких відстанях перевезень вантажів). Реалізація його надзвичайно важлива в логістичних центрах і можлива при впровадженні та ефективній експлуатації інтегрованих систем забезпечення постачальника і виробника, що базуються на сучасних інформаційних системах і зв'язку, котрі дозволяють одержувати, переробляти і зберігати великі обсяги інформації про рух сировини, напівфабрикатів і продукції до споживача. Без таких систем дуже складно оцінити зміни і тенденції на сьогоднішньому ринку.

Ефективність функціонування логістичного центру «Сигнівка» як міжнародної форми продуктивних сил у перспективі залежатиме від удосконалення законодавства як у сфері транспортно-експедиторських послуг, так і міжнародних перевезень й узгодження його з міжнародними правовими нормами, від забезпечення споживачам надійних економічних та юридичних гарантій щодо отримання якісних послуг, «прозорих» взаємовідносин споживачів з митними службами та податковими адміністраціями, а також від інформаційного забезпечення, що дозволить здійснювати контроль перевезень у режимі реального часу, і підготовки достатньої кількості кваліфікованих кадрів у транспортно-експедиторській галузі.

Логістичний центр «Сигнівка» міг би стати важливою ланкою Єдиного логістичного центру, створення якого пропагується в сучасних засобах масової інформації [3]. Саме на нього покладаються великі сподівання з огляду на його можливість скоординувати роботу різноманітних організацій щодо створення цивілізованих ринкових умов ведення транспортно-експедиторського бізнесу в Україні. Безумовно, перспективне формування логістичного центру «Сигнівка» вимагатиме розв'язання низки проблем, найважливішими з яких є розвиток транспортної інфраструктури міста Львова та впорядкування забудови в «Сигнівці» і на прилеглих до неї територіях.

Аналогічне можна сказати й про можливість перетворення частини Північно-східного промрайону в логістичний центр. Правда, для цього довелося б збудувати ряд важливих об'єктів, зокрема, митний і контейнерний термінали, майданчики для стоянки легкових і вантажних автомобілів, логістичний склад тощо.

Безумовно, створення логістичних центрів у Львові вимагає ґрунтовного аналізу підходів до трансформації промислових вузлів у місті, окреслення функцій логістичних центрів як новітніх форм продуктивних сил. Реалізація таких завдань можлива в складі концепції реструктуризації промислових вузлів Львова, яку слід розробити в якомога стисліші строки. Ця концепція повинна стати домінантною складовою стратегії соціально-економічного розвитку міста на період до 2025 року — документа, необхідного для розробки його генерального плану, для уточнення функціонального зонування й для залучення інвестицій.

1. Гаджинский А. М. Основы логистики: Навч. посіб. М., 1996. 2. <http://www.uran.donetsk.ua/~masters/2002/fem/pisetskaya/indexu.htm>. 3. http://www.autoexpo.com.ua/ukr/gazeta_os/trans_1.html.